

หัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่รอบ
กว๊านพะเยาในจังหวัดพะเยา

ผู้เขียน นายอัศรา พรหมเผ่า

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง)

คณะกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ศรีวิชัยคำพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต พันธมิตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาการบุกรุกที่ดินในเขตกว๊านพะเยา (2) ศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ แก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่รอบกว๊านพะเยา (3) ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่รอบกว๊านพะเยา อย่างเหมาะสม

การศึกษานี้ดำเนินการศึกษาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก 2 กลุ่ม 2 วิธีการเก็บข้อมูลคือ (1) การสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ ประมงพื้นบ้าน และกลุ่มสถานฝึกตบชวาจำนวน 50 คนและ (2) กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ผู้มีที่ดินหรืออยู่อาศัยติดกับกว๊านพะเยารวมถึงผู้ที่ทำกิจกรรมกับกว๊านพะเยาอยู่เป็นประจำจากพื้นที่จำนวน 6 ตำบล 1 เทศบาลเมือง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรของ Yamane จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 กลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของค่าเฉลี่ย ร้อยละ แบบจำลองโลจิสติก เทคนิคในการประมาณความน่าจะเป็นสูงสุด และใช้เทคนิคการวัดทัศนคติตามแนวคิดของ Likert Scale ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเกี่ยวกับกว๊านพะเยาส่วนใหญ่ ร้อยละ 74 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ความคิดเห็นด้านสภาพการบุกรุกกว๊านพะเยา แนวทางแก้ไข ปัญหาการบุกรุกกว๊านพะเยา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่รอบกว๊านพะเยาอยู่ในระดับ

ปานกลาง นอกจากนั้นยังพบว่าสภาพปัญหาการบุกรุกมีลักษณะการออกเอกสารสิทธิ์ และถมที่ดินเข้าไปในเขตพื้นที่กว๊านพะเยาที่เป็นพื้นน้ำสาเหตุเนื่องจากแนวเขตพื้นที่กว๊านพะเยาไม่มีความชัดเจน การบังคับใช้กฎหมายในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการบุกรุกไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญห

จากการค้นพบดังกล่าว ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจึงเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาการบุกรุก โดยให้จัดทำแนวเขตพื้นที่กว๊านพะเยาให้ชัดเจน แล้วทำการพิสูจน์เอกสารสิทธิ์ให้ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อพบว่าแปลงใดที่รุกล้ำหรือเข้าข่ายรุกล้ำพื้นที่กว๊านพะเยาให้ดำเนินการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ทันที และป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกใหม่ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางมาตรการ แนวทางป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาการบุกรุกกว๊านพะเยาในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	People's Participation in Management of Kwan Phayao Surrounding Area in Phayao Province
Author	Mr. Akkhara Prompow
Degree	Master of Arts (Political Economy)
Advisory Committee	Associate Professor Dr. Thanet Sriwichailamphan Advisor Assistant Professor Dr. Nisit Panthamit Co-advisor

ABSTRACT

This research had the objectives of 1) investigating the problems of land encroachment around Kwan Phayao, 2) studying the level of participation of the people and the local administrative organizations in management and solving the problems and 3) finding some guidelines for appropriate solutions and management of the problems of land encroachment in the area.

The research procedures involved selecting the sample group from two groups using two methods: (1) Focus group comprising leaders of the local administrative organizations, local experts, heads of the sub-districts, village headmen, community chairmen, water user chairmen, local fishermen and members of the water hyacinth basket weaving groups, a total of 50 people as well as (2) 400 people selected to be the sample group by the purposive selection method from those having some land or living in the area surrounding Kwan Phayao, together with people who usually conducted activities related to the lake called Kwan Phayao in six Tambons or sub-districts and one city municipality. The level of reliability was 95% using the Yamane formula. The sample group and the questionnaire created by the researcher served as the tools to collect the data, which was analyzed applying mean, percentage, logit model, maximum probability estimation technique as well as attitude measurement technique of the Likert Scale. The findings are as follows:

In terms of people participation in community activities related to Kwan Phayao, 74 percent of them never participated and their opinions about the encroachment, finding solutions to the problems and participating in the management of the surrounding area of Kwan Phayao was at a moderate level. It was also found that the problems related to issuing the documents of rights and illegal land fill into the lake area were due to the obscurity of the land marking of Kwan Phayao, insufficient law enforcement to prevent and solve the encroachment problems because of the lack of participation in these aspects.

Accordingly, the sample group suggested some guidelines to solve the encroachment problems by setting up clear boundaries of the lake and conducting an inspection to ensure a clear proof of the documents of rights, and the documents of rights be revoked as soon as it was discovered that encroachment took place along with creating preventive measures against new cases of encroachment by involving the local administrative organizations and the people to prevent the problems of encroachment of Kwan Phayao in the future.